

Glasiilo SR DRT

Strukovni razred za djelatnost radne terapije

Prosinac 2018.

Konstituiranje tijela SR DRT

Matija Kranjčević, bacc. therap. occup.

Predsjednik Povjerenstva za staleška pitanja

Temeljem članka 8. i 9. Pravilnika o radu Stalnih povjerenstava HKZR-a, na konstituirajućoj sjednici koja je održana 26. ožujka 2018. godine jednoglasno su donesene sljedeće odluke:

- U povjerenstvo za edukaciju i trajno usavršavanje izabrane su Saša Radič kao predsjednica Povjerenstva, Mihaela Franjić kao zamjenica te Saša Pavlović i Matea Videk kao članice Povjerenstva.
- U povjerenstvo za staleška pitanja izabrani su Matija Kranjčević kao predsjednik Povjerenstva, Bernardica Perčin kao zamjenica i Sabrina Solić kao članica Povjerenstva.
- U povjerenstvo za stručni nadzor, stručna

pitanja i kvalitetu izabrani su Ivana Klepo kao predsjednica, Jadranko Lisak kao zamjenik te Sanja Lulić kao članica Povjerenstva.

- U Povjerenstvo za etiku i deontologiju izabrani su Jasmina Tumpa kao predsjednica, Marija Vasiljević kao zamjenica te Marcel Makar kao član Povjerenstva.

Na istoj sjednici ujedno su donesene odluke da je Mladen Novoselić predsjednik Vijeća strukovnog razreda, dok je kao predstavnik strukovnog razreda za djelatnost radne terapije u Vijeće HKZR imenovan Matija Kranjčević te Ivana Klepo kao njegova zamjenica.

Izmjene i dopune Zakona o zdravstvenoj zaštiti

Mirjana Kučina, bacc. therap. occup.
Voditeljica SR DRT

Tijekom listopada i prosinca 2017. godine predstavnici Strukovnog razreda za djelatnost radne terapije sudjelovali su u radu stručne skupine za izradu Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Također, Strukovni razred je od samog osnutka Komore slao prijedloge izmjene i dopuna Zakona o zdravstvenoj zaštiti kojima bi se radnim terapeutima omogućilo provođenje djelatnosti u skladu sa Zakonom o djelatnostima u zdravstvu (NN 87/09), a koje se odnose na dostupnost na svim razinama zdravstvene zaštite te mogućnost otvaranja privatne prakse. Po završetku javne rasprave, na 117. sjednici Vlade Republike

Hrvatske koja je održana 04. listopada 2018. godine, donesen je konačni prijedlog Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Pročišćeni tekst Zakona objavljen je u narodnim novinama 100/18, a u primjeni će biti od 1. siječnja 2019. godine.

Izmjene Zakona vezane za djelatnost radne terapije odnose se na uvođenje djelatnosti radne terapije na primarnoj razini zdravstvene zaštite. Također, prema novom Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, prvostupnik radne terapije, sukladno posebnom zakonu kojim se uređuju profesije u zdravstvu, može obavljati privatnu praksu.

Provedba Nacionalnog programa razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj

Mirjana Kučina, bacc. therap. occup.
Voditeljica SR DRT

U srpnju 2018. godine održan je sastanak u Ministarstvu zdravlja s predstavnicima strukovnih komora, a vezano uz provedbu Nacionalnog programa razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj 2017-2020. U radu radne skupine sudjeluju Ivan Vukoja, dr.med., Hrvatska liječnička komora i član Povjerenstva za palijativnu skrb, Slava Šepec, dipl. medicinska sestra, Hrvatska komora medicinskih sestara i članica Povjerenstva za palijativnu skrb, Andreja Bogdan, prof., Hrvatska psihološka komora, Lovorka Brajković, prof., Hrvatska psihološka komora i članica Povjerenstva za palijativnu skrb, Jasna Leko, dr.med. dent., Hrvatska komora dentalne medicine,

Ana Soldo, mag. pharm., Hrvatska ljekarnička komora, Mirjana Kučina, bacc. therap. occup., Hrvatska komora zdravstvenih radnika, Mato Devčić, dr.med., predsjednik Povjerenstva za palijativnu skrb, Sandra Lovrić, mag. med. techn., Povjerenstvo za palijativnu skrb, mr. sc. Renata Marđetko, bacc. med. techn., Povjerenstvo za palijativnu skrb, Vlasta Vučević, dr.med., Povjerenstvo za palijativnu skrb i predsjednica Hrvatskog društva za palijativnu medicinu Hrvatskog liječničkog zbora i Sanja Predavec, dr.med., Povjerenstvo za palijativnu skrb Ministarstva zdravlja.

Na početku rada radne skupine prikazan je sadržaj aktivnosti iz Nacionalnog programa

razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj 2017 - 2020. koje su u nadležnosti strukovnih komora.

Sukladno Nacionalnom programu, aktivnosti koje su u nadležnosti strukovnih komora odnose se na izradu nacionalnih normi, standarda, kriterija, protokola i smjernica u palijativnoj skrbi, na izradu prijedloga standardizirane dokumentacije/obrazaca koji prate palijativnog bolesnika i njegovu obitelj, od utvrđivanja potrebe za palijativnu skrb pa do završetka žalovanja te na sudjelovanje u standardiziranju programa edukacije iz palijativne skrbi i provedbi edukacije članova palijativnog tima. Naglašena je važnost edukacije za članove palijativnog tima, a obavezna dodatna edukacija iz palijativne skrbi propisana je Pravilnikom o minimalnim uvjetima u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti. Nakon uvodnog predstavljanja svih sudionika sastanka, svaka pojedina strukovna komora izložila je tijekom izrade kataloga kompetencija iz palijativne skrbi.

U rujnu 2018. godine održan je drugi sastanak u Ministarstvu zdravlja s predstavnicima strukovnih komora, vezano uz provedbu Nacionalnog programa razvoja palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj 2017 - 2020. Sukladno zaključku s prethodnog sastanka, strukovne komore su pripremile i prisutnima prezentirale prikaz izrade kataloga kompetencija i programa edukacije za struku koju zastupaju. SR DRT je dostavio izrađene kompetencije radnih terapeuta u palijativnoj skrbi. U izradi ključnih kompetencija radnih terapeuta, SR DRT se vodio formom predloženom od stra-

ne EAPC-a.

Radni terapeuti prepoznaju da se zdravlje održava i unapređuje kada su pojedinci sposobni sudjelovati u aktivnostima koje im omogućuju željenu i potrebnu participaciju u svakodnevnom životu. Radnoterapeutska praksa usmjerena je na obnavljanje (restituciju), razvijanje (remedijaciju), promicanje, održavanje i modifikaciju (kompenzaciju) individualnih vještina i aktivnosti čime se povećava uključenost u svakodnevne aktivnosti koje za pojedinca imaju značenje te se poboljšava kvaliteta života.

Radni terapeuti u palijativnoj skrbi prepoznaju utjecaj terminalne bolesti na aktivnu participaciju u dnevnim aktivnostima, sagledavajući 3 razine (osoba-aktivnosti/okupacije-okolina). Kroz radnoterapeutsku praksu radni terapeuti osiguravaju poticanje aktivnog uključivanja, osnaživanja i osposobljavanja osobe u željenim i važnim aktivnostima i ulogama.

U edukaciji definirane vrijednosti i stavovi, znanja i vještine koje radni terapeut treba imati u područjima primjene temeljnih principa palijativne skrbi u radnoterapeutskoj praksi, radno terapijskom procesu i profesionalnom prosuđivanju, definiranju okupacijskih potreba, postavljanju ciljeva i planiranja intervencije, radno terapijskom procesu- intervenciji, komunikaciji i profesionalnim odnosima i edukaciji i istraživanju.

Zaključno, sve strukovne komore nastavit će raditi na izradi programa edukacije iz palijativne skrbi, temeljem definiranih kompetencija te će iste izložiti na sljedećem sastanku, koji je planiran do kraja 2018. godine.

E- profesionalizam

Jasmina Tumpa Tambić, bacc. therap. occup.

Povjerenstvo za etiku i deontologiju SR DRT-a

Dragi članovi, jeste li čuli za pojam “e- profesionalizam”? Ako niste, vjerojatno ćete kao i većina ljudi danas uzeti svoj smartphone i upisati pojam u tražilicu te vrlo brzo i lako pronaći značenje. Mnoštvo društvenih umrežavanja, web stranica, blogova, “tagiranja”, samo su neki od internet alata koji se posljednjih godina rapidno šire u našem društvu, a isti nisu zaobišli ni polje medicine. Ponukani brzinom virtualnog širenja informacija (objave slika, video prikaza, dijeljenje iskustava) Američko udruženje radnih terapeuta (*American Occupational Therapy Association, AOTA*) nedavno je objavilo on-line edukaciju u sklopu kontinuiranog profesionalnog usavršavanja svojih članova iz područja *Etika u radnoj terapiji* gdje se spominje i e- profesionalizam tj. virtualni stručnjak¹. Edukacija “*Ethics in Occupational Therapy*” između ostalog sadrži etička načela i principe kojih su se radni terapeuti po zakonu dužni pridržavati prilikom korištenja društvenih medija u svrhu “modernog zdravstva”. Radne terapeute upozoravaju da se sadržaj objavljen putem društvenih medija izuzetno brzo širi te da se dobre i loše strane prije samog objavljivanja sadržaja trebaju dobro odvagati. Sukladno zakonskim odredba-

ma, radni terapeuti su korisnikove zaštićene medicinske informacije dužni čuvati te objavljivanje istog sadržaja bez privole pacijenta/obitelji (čak i ako se ne koriste osobni podaci i inicijali) smatraju se neprofesionalnim. E- profesionalizam uključuje pažljivi odabir sadržaja i brigu o poštivanju privatnosti i prava pacijenata/korisnika kao i svih ostalih zakonskih propisa.

Podsjetimo se, u Republici Hrvatskoj vrijednosti i pravila profesionalnog ponašanja radnih terapeuta definirana su Kodeksom etike i deontologije. Istoimeni Kodeks članovi trebaju poštivati i primjenjivati u praksi, ali i kod stručnih istupanja putem virtualnog svijeta kako bi zadržali integritet, e- profesionalizam. *Etički kodeks za radne terapeute* dostupan je na stranicama Strukovnog razreda za djelatnost radne terapije.

Literatura:

1. <https://pdhtherapy.com/occupational-therapy/>
2. Kodeks etike i deontologije djelatnosti sanitarnog inženjstva, zdravstvene radiološko tehnološke djelatnosti, djelatnosti radne terapije i medicinsko-laboratorijske djelatnosti (pročišćeni tekst Kodeksa, 2012.)

¹ virtualni stručnjak (prilagođeni prijevod sa engleskog jezika)

Kontinuirano profesionalno usavršavanje radi osiguravanja usluga standardizirane kvalitete

Saša Radić, bacc. therap.occup.

Predsjednica Povjerenstva za edukaciju i trajno usavršavanje

Radni terapeuti se kontinuirano profesionalno razvijaju kroz različite oblike edukacija i trajnih usavršavanja (neformalna i informalna edukacija) u specifičnim radnoterapijskim i drugim tehnikama u radu u pojedinim područjima. Formalno usavršavanje radnih terapeuta u ovom je trenutku relativno ograničeno tako da se radni terapeuti obrazuju na drugim fakultetima započinjući edukaciju od primarne razine ili ne Europskim sveučilištima u djelatnosti radne terapije.

Stručna usavršavanja se provode sukladno Pravilniku o sadržaju, rokovima i postupku provjere stručnosti zdravstvenih radnika iz djelatnosti radne terapije kojima se kategoriziraju edukacije i trajna usavršavanja koja pohađaju zdravstveni djelatnici iz djelatnosti radne terapije. Preporučena načela koja se koriste:

1. Pohađanje formalnih sadržaja

Formalni sadržaji edukacija i trajnih usavršavanja uključuju:

- pohađanje različitih postdiplomskih sadržaja kojima se dobiva certifikat, zatim licenciranih tečajeva (poput tečajeva pristupa u neurorehabilitaciji djece i odraslih, primjerice postdiplomske stručno usavršavanje iz Bobath terapije, postdiplomske stručno usavršavanje iz Terapije senzoričke integracije, postdiplomski stručni tečaj iz terapije hranjenja, stručna usavršavanja iz ergonomske prilagodbe opreme/prostora, postdiplomske stručno usavršavanje za izradu udlaga, stručno usavršavanje iz Neurofeedback-a), u pedijatriji (primjerice

stručnog usavršavanja Kognitivna usmjerenost na izvedbu dnevnih okupacija (CO-OP Cognitive Orientation to Daily Occupational Performance), postdiplomske stručne radionice iz rane intervencije, postdiplomske stručno usavršavanje iz Bobath terapije, postdiplomske stručno usavršavanje iz Terapije senzoričke integracije, postdiplomske stručno usavršavanje iz alternativne u augmentativne komunikacije, postdiplomske stručno usavršavanje za izradu udlaga), u zaštiti mentalnog zdravlja, specifične metode procjene (primjerice stručno usavršavanje u provedbi Procjene motoričkih i proceduralnih vještina) i intervencije u radnoj terapiji i slično.),

- pohađanje usavršavanja u sklopu radnog mjesta odnosno, najčešće usavršavanja koja su dio EU projekata,
- pohađanje konferencija, simpozija i kongresa,
- objavljivanje radova, poglavlja u knjizi ili knjige,
- stručni sastanci i savjetovanja,
- online učenje

2. Savladavanje informalnih oblika učenja

Informalni oblici učenja dolaze iz svakodnevnih iskustava povezanih s produktivnim aktivnostima (radom), obiteljskim životom ili slobodnim vremenom. Aktivnosti nisu organizirane ili strukturirane u smislu ciljeva, vremena ili podrške pri učenju. Informalno učenje je najčešće nenamjeno iz perspektive onoga koji uči (CEDEFOP, 2014). Informalno učenje uključuje:

- Samostalno učenje - čitanje knjiga i časopisa s ciljem razvijanja specifičnih znanja,
- Izrada prezentacija prikaza slučaja i pregleda literature s kolegama,
- Sudjelovanje u zajednicama stručnjaka (engl. community of practice) s potvrdom o sudjelovanju,
- Provedbu refleksije časopisa uz pisano obrazloženje poveznice sa razvijanjem vještina i kvalitete prakse,
- Online učenje u smislu diskusija na društvenim mrežama i/ili prostorima za rasprave (chat rooms),
- Supervizija ili mentoriranje od strane drugog radnog terapeuta uz prateće pisane bilješke

3. Savladavanje neformalnih oblika učenja

Neformalni oblici učenja uključuju učenje u aktivnostima koje nisu planirane kao aktivnosti učenja (u smislu ciljeva učenja, vremena učenja ili podrške pri učenju). Neformalni oblici učenja su cilju usmjerene od strane onoga koji uči (CEDEFOP, 2008).

Ukoliko obavljate dužnost glavnog radnog terapeuta u ustanovi u kojoj ste zaposleni ili ste jedini radni terapeut u ustanovi, preporuča se da izradite Plan trajnog usavršavanja za radne terapeute zaposlenike ustanove u kojoj radite. Upute za izradu se nalaze ovdje. Planovi se predaju do kraja godine, a nakon pozitivne ocjene Povjerenstva za edukaciju i trajno usavršavanje SR te potvrde Vijeća HKZR provode se u idućoj godini.

Ukoliko želite prijaviti određenu edukaciju na kojoj ste sudjelovali, tada trebate podnijeti "Pojedinačni zahtjev za vrednovanje trajnog usavršavanja". Uz zahtjev dužni ste priložiti i dokumentaciju koja je propisana Pravilnikom o sadržaju, rokovima i postupku provjere stručnosti Zahtjev za bodovanje uz popratnu dokumentaciju dužni ste predati u roku od 7 dana nakon završetka edukacije.

Ukoliko ste organizator edukacije, možete podnijeti "Zahtjev za vrednovanje trajnog usavršavanja u organizaciji vanjskog organizatora" sa popratnim materijalima definiranim Pravilnikom, najmanje 30 dana prije održavanja edukacije. Tijekom održavanja edukacije, na za to predviđen obrazac HKZR-a evidentiraju se radni terapeuti sudionici edukacije. Organizator u roku od 7 dana nakon održavanja edukacije treba evidencijski formular sa popratnim materijalima dostaviti u HKZR, kako bi se sudionici propisno bodovali.

Literatura:

1. The European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP) (2014). Terminology of European education and training policy. Luxembourg: Publications office of the European Union. DOI: http://www.cedefop.europa.eu/files/4117_en.pdf
2. The European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP) (2008). Terminology of European education and training policy – A selection of 100 key terms. Luxembourg: Publications office of the European Union http://www.cedefop.europa.eu/en/files/4064_en.pdf.
3. <https://www.occupationaltherapyboard.gov.au/documents/default.aspx?record=WD12%2F7135&dbid=AP&checksum=xigVmYTcYUpyj2eEYgVJfg%3D%3D>

Refleksivna praksa u radnoj terapiji

Ivana Klepo, bacc. therap. occup.

Predsjednica Povjerenstva za stručni nadzor, stručna pitanja i kvalitetu SR DRT

Radni terapeuti djeluju u sve složenijem kontekstu koji zahtjeva osiguravanje najviše razine usluga koje doprinose zdravlju korisnika što podrazumijeva potrebu za visokom razinom vještina promišljanja o praksi (Bannigan, 2009). Jedna od takvih vještina je i refleksija, ključna u procesu učenja u kojoj praktičari preispituju situacije i uče iz iskustva (Morley, 2007). Reflektivna praksa kao dio profesionalnog razvoja je isto tako svojstvena za mnoge druge profesije. Kinsella (2001) predlaže deset načina djelovanja refleksivnog praktičara:

1. Shvatite svoje praktično iskustvo kao način i resurs izvornog učenja, učenja koje počiva na njemu i ima implikacije za buduća praktična iskustva. Premda toga nismo svjesni, stalno smo uključeni u proces učenja iz iskustva kroz iskustveni ciklus učenja.
2. Svakodnevno razmislite i osvrnite se na značenje svog praktičnog iskustva.
3. Prepoznajte i drugačije načine spoznavanja kao važne za dobru praksu te kao opravdan legitiman fokus profesionalnog razvoja.
4. Radite na unaprijeđivanju vlastitoga znanja, političkog, društvenog i ekonomskog, te praktičnog znanja, kao i tradicionalnog tehničkog/znanstvenog. Mnogo je načina na koje dolazimo do znanja i različite vrste znanja su važne za praksu.
5. Stalno propitujte kontekst u kojem živi vaš klijent, kontekst vaše prakse, kulturološki kontekst i sistemski kontekst u kojem se odvija vaš rad. Poznavanje konteksta omogućuje nam poduzimanje određenih radnji.
6. Kritički razmislite o ideologiji na kojoj počiva sistem u kojem radite i poduzmite značajne korake kako bi podržali pozitivne promjene; predvidite nove mogućnosti. Uvid koji dobijemo kroz refleksiju može stvoriti temelj za naše buduće djelovanje, a kao radni terapeuti zalažemo se za naše klijente i systemske promjene.
7. Razmislite o pretpostavkama i „prtlačji“ koje donosite na posao i koja utječe na to kako vidite svijet oko sebe. Ako ne raspakiramo torbu i vidimo što je u njoj, nećemo biti svjesni toga kako ona utječe na naše ponašanje. Takav vid refleksije ima potencijal podići našu svijest i pomoći nam da razumijemo vlastito ponašanje u praksi.
8. Artikulirajte teoriju koja podržava vašu praksu, prepoznajte to kao dinamičnu cjelinu koja se razvija. To je kao filozofija prakse, principi koji nas vode u našem djelovanju.
9. Učestalo uspoređujte u praksi teoriju onoga što kažete s teorijom onoga što činite. Refleksivna praksa nas to traži kako bi rasli kao profesionalci.
10. Razvijajte svoju svakodnevnu praksu: djelujte pod utjecajem refleksije. To je mjesto gdje se sreću teorija i praksa.

Literatura:

1. Bannigan, K., & Moores, A. (2009). A Model of Professional Thinking: Integrating Reflective Practice and Evidence Based Practice. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 76(5), 342-350.
2. Kinsella, E. (2001). Reflections on Reflective Practice. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 68(3), 195-198.
3. Morley, M. (2007). Building Reflective Practice through Preceptorship: The Cycles of Professional Growth. *The British Journal of Occupational Therapy*, 70(1), 40-42.